

Nro 12.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Szent-György Havának 26-dik napjáról
1793. esztendőben.*

* * *

Minden dolognak a' lelke a' jó rend. E' nélkül senki sem jó minister, sem jó pap, sem jó prokátor, sem jó professor, sem jó újság író, sem jó kereskedő, sem jó gazda, sem jó mester ember nem lehet. Egy szóval, a' leg kisebb emberi társaság sem lehet jó rendtartás nélkül állandó. A' tapasztalás tanította az emberi nemzetet a' jó rendtartásra. Hogyha jó rendet nem tart a' minister a' közönséges dolgoknak folytatásában, semmivé lesz a' reá bizattatott birodalom. Lehetetlen az olyan közönséges tanítótól épületeset venni, a' ki semmi jó rendet nem tart tartás-

sában. A' melly prokátor a' törvényt nem érti, és abból meg nem tudja a' fel vállalt ügynek igazságát mutatni, el veszi a' pert. Hogyha a' kereskedő és gazda rendesen nem folytattya dolgait, kólduló botra jut. Bátor mennyi talentommal birjon is a' takáts, de ha rendbe nem szedi a' szövő székbe tett fonalát, soha sem sző jó vásznat. Meg engedem, hogy néki elegendő esze legyen, a' leg ékesebben szóló órátorral vetélkedik beszédjeire nézve, rangja felett tud okoskodni, másokat el hitetni 's a' t. de mit használ néki, ha mesterségének gyakorlásában jó rendet nem tart, alábbvaló a' leg égyügyűbb mester társánál.

Épen illyetén környül állások közé vagy az a' birodalom helyheztetve, a' mellyben sem jó törvény, semmi jó rendtartás nintsen. A' birodalomnak alkotmányát a' szövő székhez, a' kormányozó ministert a' takátshoz, a' törvényeket, 's azokkal égyütt a' jó rendet a' takáts fonalakhoz, a' köz jót a' készítettendő jó vásznohoz lehet hasonlitanunk. Valamiképen tehát soha jó vásznat nem sző az a' takáts, a' ki vagy rendeletlenül teszi fonalát a' takáts székbe, vagy kereftül vágja azokat: úgy akármelly nagy talentommal birjon is a' kormányozó minister, de ha ő vagy rendeletlenül intézi a' birodalomnak fonalait, vagy ketté vágja ebbe a' szövő székbe, más értelmesebb ministerek által bé rakatott fonalakat, az az, törvényeket, lehetetlen ottan a' köz jónak fenn maradni és öregbülni.

Hasonló állapotban vagy mostan Európának ennekelötte leg virágzóbb része Frantzia Ország. Ennek a' szép birodalomnak alkotványa öszve töretett, újabbnak koholásában fárasztyák elméjeket a' nagy talentomú emberek; de még eddig ki nem találhatták azt, nem is talállyák, ha úgy fognak a' környül állások folyni, mint most. Még tsak képzelnem sem lehet több, 's nagyobb rendeletlenséget, mint mostan az új frantzia köz társaságban uralkodik. Ottan sem fő, sem törvény, sem rend, sem égyyesség, sem valóságos minister és Generál, sem kabinet, sem vitézi erő

nintsen, rövideden ki mondván, hasonló most Fr. Ország, az olly tárházhoz, mellyben mindenféle földi és kérti termések, mindenféle mezei és kézi mesterségekhez tartozó eszközök egy rakásra vagynak hányatatva.

Eleve által látta azt *Dümurier*, mint elmés és szemes minister és Generál, ahozképest nem akarván tovább zsákban matskát árúlni, egyenesen ki mondotta maga értelmét a' Párisi N. Gyűlésnek, világosan ki jelentette nékiek, hogy lehetetlen volna fő nélkül Frantzia Országának boldogúlni. Más részről, hazájának mostani veszedelmes környűl állásai közül lehető ki mentésére abban égyezett meg Pr. *Koburgal*, hogy egy bizonyos systemát, az az, alkotmányt vitéfsen bé Fr. Országba, ültettefse bé a' királyi székre a' megholt szerentsétlen királynak fiat a' Delfinust, üzetefsének széllyel a' népnek mostani despotái, a' N. Gyűlés, szereztelsen visszsa Európának békessége.

E' végre egy manifestumot, az az, közönséges levelet botsátott Pr. *Koburg* Aprilisnek 5-ik napján a' Frantzia nemzethez, mellyben azt javasolta, hogy ingadozó új constitutiójoktól, mellynek lehetetlen állandónak lenni, ályyanak el, térjenek visszsa a' Burbóniai háznak hűségére, botsálsák szabadon az eddig fogságban tartatott királyi familiát, ismérjék meg a' Delfinust örökös királyoknak lenni, ne vesztegelsék magokat, és a' nemzetnek vérét tovább, küldjenek igafságot, és békességet szerető követeket Antverpiába, holott a' szövetséges fejedelmek is öszve fognának gyűlni, ottan tanátskozzanak jövendőbéli boldogabb állapotokról azokkal égyütt, vegyék bé jó tanátsokat s. a. t. Egész Európa abban a' bizodalomban vólt, hogy ezen hasznos ajánlást örömmel fogja venni a' Frantzia nemzet; hogy végét szakasztya a' további vérontásnak; hogy a' mostaninál hasznosabb constitutiót fog magának választani; hogy a' függetlenséget el üzvén, jó rendet, 's törvényt állit fel maga között. s. a. t.

Illyetén bizodalomban vólt az okos világ, de felettébb meg tsalatkozott reménységében. *Dumurier*, a' ki a' törvénytelen szabadsághoz ragadott lakosoknak le tsendesítésekre egész táborával Páris alá akart menni, nem birt kórmánya alatt lévő seregekkel; nem hajthatta szíveket magához, a' meg átalkodott népnek bolzfúállásától való féltében, kéntelen vólt életének, veszedelme között Aprilisnek 8-dik napján a' tábort el hagyni, 's a' Ts. K. seregekhez által jónni. A' Frantzia nemzet is siketté tette magát Pr. *Koburg* hasznos tanátsának hallására, tovább is meg akar a' szabadságnak új alkotmánya mellett maradni, és annak védelmezése mellett tovább is emberi vérrel áldozni a' kégyetlen Márs istennek óltárán.

Igy lévén a' dolog, kéntelen vóltak a' szövetséges fejedelmek fel tett tzellyokat, Pr. *Koburg* előbbi közönséges levelének értelmét meg változtatni, és Aprilisnek 9-ik napján eggy illy értelmű manifestumot küldeni a' Frantzia nemzethez:

Frantzia Országának lakosai!

Azon magam meg határozásának ki nyilatkoztatása, mellyet Aprilisnek 5. napján 1793. eszt. Mónsi kvártélyomból, hozzátok küldöttem, elegendő bizonyysága azon személybéli gondolkodásom módjának, melly szerént minél előbb, békefséget kívántam vólna Európának szerezni. Világosan és szabadosan ki jelentettem abban, hogy én semmit annyira nem ohajtanék, mint a' Frantzia nemzetnek, az igazságon és emberiségen épült, mozdúlhatatlan, és állandó igazgatás formának fundamentomára való állítását, hogy ekképen mind Európa tsendeségben, mind Frantzia Ország szerentsével élhetne. — Most, a' midön látom, hogy hasznos magam ki nyilatkoztatásának következései egy átulyában ellenkeznek várakozásommal: kéntelen vagyok Aprilisnek 5. napján ki botsátott manifestu-

moment egész valóságában vissza vonni, és világosan ki jelenteni, hogy a' Bétsi udvar, és az avval szövetséges fejedelmek egy részről, más részről pedig a' Frantzia nemzet között el kezdetett hadakozást, tovább is, és mindea ki telhető erejével fogja folytatni.

Annakokéért azon környül állások, mellyek a' gonofságban bé merült embereket hazájoknak végső veszedelmére vezetik, kényszeritenek engemet előbbi ki jelentett magam meg határozásának semmivé való tételére, és annak tudtokra való adására, hogy én továbbá is fogom az el kezdett háborút folytatni. Parantsolatot is adtam immár a' végre ki, hogy azt, a' szövetséges fejedelmekkel egyetemben minden tőlünk ki telhető erővel kezdjük, és folytatjuk.

A' fegyver meg - szünés az ellenségeskedésnek első lépése, mellyre a' jelenvaló környül állásoknak egybe szerkeztetése kényszerit engemet. Ahozképest Aprilisnek 5. napján ki adott közönséges jelentésemből azon meg másolhatatlan igiretemnél, mellyet mostan is meg újítok, egyéb hátra nem marad, hanem hogy mindenütt kemény hadi fenytéket fognak seregeim a' Frantzia földön tartani, és hogy mind azok, a' kik azt meg rontani méréfzlendik, keményen meg fognak büntettetni.

Az az égyenes szivűség, az a' minden szinmutatás nélkül valóság, melly eleitől fogva sinór mértéke volt tselekedeteimnek, kötelez engemet mostan is, ezen magam meg határozásának az egész Frantzia nemzet előtt való ki nyilatkoztatására, hogy ekképen semmi abból következheto kétség abban hátra ne maradjon. — Irtam Monsi fő kvártélyomban Aprilisnek 9. napján 1793. esztendőben.

Ebből ki tettzik, hogy az Antverpiai gyűlésnek, mellyben az Orániai hertzeg személyesen jelen volt, más következése, az az, a' háborúnak további folytatása vagyon. Valósággal lehet sajnállani, hogy Dümurier plánuma, az az, fel tétele, semmivé lött. Eggy jó rendel készült constitu-

tiót, és constitutiójok szerént való királyt választattának volna magoknak a' Frantziák, Európának tsendessége is vissza hozattatott volna. A' helyett ismét háború következik, sok ártatlan vér fog ki ontatni, sok szegény lakos kólduló tarisznyára jutni, egészen el fog Frantzia Ország pusztúlni. A' szövetséges Belgák minden ostromló eszközeiket által fogják a' Fr. váraknak ostromlására adni. Az Angliai, Prussziai és Hannoverai seregek Pr. *Koburg* kormánya alatt lévő Ts. K. seregekkel egyetemben bé fognak Fr. Országba ütni, és a' patriótáknak érdemlett bért osztogatni. Melly nagy szerentsétlenség fogja ezt a' nem régen más országok felett virágzott birodalmat érni!

A' múlt Mártiusi táborozás historiájának folytatása.

A' *Brüggi* viz tsatornában 13 hajókat nyertek seregeink, mellyeknek ketteje lisztel és zabbal, a' többi pedig 66 ágyúkkal, 2 haubitzákkal, és 2 pöllerrel, az az, 30 fontos követ hányó ágyúkkal, ennekfelette, sok puska porral, golyóbissal 's több hadi eszközökkel vóltanak meg rakva.

Gr. *Wurmser* Generál azt írta Aprilisnek 8. napján *Spirából*, hogy ő Nádorispán huszár regimentéből való kapitányt *Baja* urat, két osztályka huszárokkal, és egy osztályka Tsászár drago nyosival küldötte *Jokrin* mellett tanyázott ellenség ellen, a' ki egy fő tisztből, 2 all-tisztből és 32 köz emberből állott. Ezeket rész szerént levagdalta, rész szerént el fogta az említett vitéz kapitány. Vitézeink közül 1 ember és 3 ló kapott itten sebet.

Ugyan akkor egy batalion magyar gyalogsággal, és egygy eskadron *Waldek* drago nyosai val küldötte Hertzeg *Hohenlóét*, *Waldeck* regimentének Obesterét a' Landaui várnak meg vizsgálására. *Custine* Fr. Generál, alsó Alsatziának

városa *Weisenburg* mellett táborozik, kormánya alatt lévő Frantzia seregekkel.

Mostani Hadi Környülállások.

Spirában Aprilisnek 8. napján költ levélből illyetén tudósítást vettünk, hogy minekutánna Gr. *Wurmser* Generál, a' Rajna vize mellett fekvő Ts. K. seregeknek fő kórmányozója meg hallotta volna, hogy *Dümurier* a' N. Gyűlésnek biztosait, u. m. *Bournonville* hadi ministert és társait elfogatta, és *Monsba* Fr. *Koburghoz* küldötte; hogy a' Delfinust serege által királynak kiáltotta; hogy a' Frantzia szolgálatot el hagyta, és a' Ts. K. seregekhez által jött volna: fel tette magában, hogy a' Landaui erőtségben fekvő Fr. őrizetnek fő kórmányozóját *Gillot* Generált barátságosan kérje a' nevezett várnak minden vér ontás nélkül való által adására. E' végre az említett napon dél után néhány fő tisztekkel ki indult, és *Leópóld* fő hertzeg huszár regemente egy Escadronának őrizete alatt Danhejmig lovaglott. Innen Gr. *Gallenberg* fő hadnagyot egygy trombitálsal béküldötte Landauba, olly véggel, hogy a' vár kórmányozóját vele való égyütt beszélgetésre onnan ki hívassa. Meg értvén *Gillót* Generál, Gróf *Wurmsernek* szándékát azt izente ki, hogy ő a' város külső temető helyén fogna meg jelenni. Mind ketten oda mentenek a' rendelt helyre, ő Exclja *Wurmser* Generál hertzeg *Hohenlóéval*, *Waldeck* hertzeg dragonyos regementének Obesterével, Gr. *Wurmser* Generál corpusánál szolgáló Frantzia Generállal B. *Klinglingel*, fő hertzeg *Leópóld* huszár regementebéli Oberstlájtinántal, B. Sz. *Keresztivel*, *Gorrupt* fő Strázsamester flügel adjutántal, és maga adjutánsával *Ettinghausen* kapitánnyal. *Gillót* Fr. Generál 8 felsőbb és alsóbb ragú tisztekkel jelent meg a' rendelt helyen. Minekutánna mind a' két rész egész betsülettel fogadta volna el egymást, a' két Generál el kezdette égyütt beszélgetését, úgy mindazonáltal, hogy a' velek lévő tisztek, hat lépésnyire

mentenek hátrább. Gr. *Wurmser* mellett *Hohenloé* hertzeg és *Klingling* Generál maradtanak, *Gillót* Generál mellett pedig egy Frantzia fő tífzt. Gr. *Wurmser* igen hathatós és ékes igikkal adta elő öszve meneteleknek indító okát, hogy t. i. az ő kórmányára bizattatott Ts. K. sereg a' Pr. *Hohenloé* alatt lévő Pruffziai truppokkal, a' mint ő maga is, t. i. *Gillót* Generál jól tudhattya, másfél órányira fekszik Landautól, és minden szempillantásban készen vagyon a' vár ostromlásának el kezdéséhez; hogy felettébb sajnállani fogja a' Landau lakosoknak szerentsétlenségeket, melylyek szenvedők lesznek, ha önként fel nem fogna a' vár adattatni. Ahozképest kéri ötet, t. i. *Gillót* gondollya meg, hogy nem a' király által bizattatott réája a' várnak védelmezése; hogy ő azon veszedelmet, mellybe a' királynak meg öletése miatt fog esni a' Fr. nemzet, egyedül barátságos meg egyyezése által hárithattya el, kövesse *Dumuriernek* példáját, egyedül tölle függ ezen nemes tselekedetből származandó érdemnek el nyerése. Továbbá, emlékezzen meg új királyáról XVII *Lajosról*, mutalson ez iránt is olly nagy hivséget, a' minémüt sok elztendőig mutatott ártatlanúl meg ölettetett királyához — hogy ő, t. i. Gr. *Wurmser*, mind ő vele, mind a' várralsal, mind másokkal, a' kik az igaz ügynek védelmezését fel fogándják, leg emberségesebb módon fog bánni, és a' Fels. K. Tsászárnak kégyelmességébe ajánlani; végezetre, hogyha ő jó tanátsát bé nem vejéndi, a' mint maga is eleve képzelheti, erőszakkal fogja maga fel tételét végbe vinni s. a. t. Mind ezekre igen nagy emberséggel és illendőséggel felelt a' Fr. Generál valamiképen, *úgymond* ő, Excellentiájának vitéz, és felebaráti szeretettel elegyes gondolkozásának módja: úgy a' réa bizattatott Ts. K. hadi seregeknek hatalma is előtte tudva vagyon, sajnállya a' városnak közelgető veszedelmét; de lehetetlen vólna néki azt, a' vár által adása által el hárítani, minthogy nem tulajdona néki a' város, hanem tsak ideig óráig bizattatott a' nemzet ál-

tal ő réá annak védelmezése, lehetetlen néki azt másképen, mint életének vesztese által idegen kézre bocsátani, semmi úton módon által nem engedheti azt, hogyha ő, t. i. Gr. *Wurmser* elveheti, legyen övé. A' mi a' királynak meg ölettetését illeti, arról sokat lehetne ugyan szólni, de ahoz nem akar kezdeni. Olvasta ugyan ő az újság levelekben *Dümuriernek* által lett menetelet, de még ekkorig nem hitte, de ha úgy volna is a' dolog, nem ötet, hanem a' nemzetet, mellynek ő szolgája, illeti az arról való végezés, mert ő jó Frantzia. Ő ugyan egy szempillantásig sem kételkedik az ő nemes tselekedetének módjáról, de ő részéről nem követheti azt, ő mindenkor emberséges ember vólt, és hogyha ki költözött Frantziák vagynak kórmánya alatt lévő seregeknél, meg tapasztalhattya, hogy ő mindenkor igazat szokott szólni. Illyetén égyütt beszélgetések után azt kérte *Wurmser* Generáltól, hogy szabad legyen nékie hadi tiszteit eleibe vinni. Ezt is meg nyervén, mindnyájan süveg le véve mentenek eleibe, de *Gillótnak* kérésére azoknak feltételek is meg engedtetett nékiek. Ezeknek jelenlétekben fel szóval meg beszéllette nékiek Gr. *Wurmser* Generálnak kívánságát; azt is meg mondotta, minémü feleletet adott legyen feltételére. Végtére tréfás beszédjeik, és egymásnak tett complementumok, az az, testeknek meg hajtása után, vissza tértenek. — Eggy a' Frantzia tisztek közül így kiáltott Gróf *Wurmser* és úti társai után: *Adieu, notre Général ne sera pas Dümourier!* az az: *Isten hozzátok, a' mi Generálunk nem lesz Dümuriér!*

Aprilisnek 9. napján Antverpiában költ levelek szerént, a' Ts. K. hadi seregek fő kórmányozója Printz *Koburg*, *Ferdinánd* Würtembergi Printz, Ts. K. tellyes hatalmú biztós (plenipotentarius minister) Gróf *Metternik*; a' Ts. K. Frantzia országban vólt követ *Mercy - Argenteau*, B. *Bartenstein*, a' Ts. K. Holláudiában mulató követ Gr. *Stahrenberg*, az Anglus seregeket Holláudiában kórmányzó *Eboraki* hertzeg, és a' szö-

vetséges Belgáknál múlató Angliai követ Lord *Auckland*; ugyan az ott lévő Prussiai követ Gr. *Keller*, nem külömben a' Spanyol és Nápolyi királyoknak rendkívül való követei, végtére a' Hollandiai helytartó fejedelem két fiaival együtt Antverpiába mentenek olly véggel, hogy ottan a' Frantzia nemzet ellen viselt hadakozásnak további folytatásáról tanácsot tarthassanak.

A' szövetséges Belgáknak hadi ereje, 14 ezer Hannoverai, és 5 ezer Angliai katonákkal egyetemben 45 ezer főre megyen, és mihelyt Printz *Koburnak* tettzeni fog, mingyárt bé tsapnak a' Frantzia földre, és bizonyosán ezekre hozzák a' szabadságnak meg átalkodott apostolait, a' patriótákat.

Nagy Britannia.

Múlt Mártiusnak 27. napján terjesztette *Pitt* minister a' Parlamentom eleibe a' jelenvaló hadakozásnak folytatására szükséges költséget, a' melly ötödfél millió font sterlingre megyen. — Minthogy ő nem akart a' Status adótságának kifizetésére rendelt jövedelemhez nyúlni; arra való nézve a' pénz váltóktól vett költsön pénzt, a' melly érdekével, u. m. 250 ezer font Sterlinggel égyütt 6,250000 font sterlingel szaparította a' nemzeti adótságot. Mingyárt ki kelt ellene *Fox*, és felettébb rágalmazta ötét ezen tselekedetéért. *Drake* ezen ártalmas költsönözött pénzt olyannak lenni mondotta az Angliai nemzetre nézve, mint a' napban esni szokott fekete foltokat. Ellenben a' ministerialis rész pártját fogta *Pittnek*, azt adván okúl, hogy a' mostani környül állások között lehetetlen vólt más móddal pénzt kapni. Végtére jóvá hagyattatott *Pittnek* tselekedete, és meg határozatott az említett summának költsön való fel vétetése.

Német Birodalom.

Aprilisnek 7. napján Frankfortból jött levélben azt olvassuk, hogy az említett, és az ezt meg

előzőtt napon sok Frantzia fogoly katonák kisírtettek oda bé, kik között vólt ama hires Moguntziai pap is *Blau*, a' *Casseli* káplán *Arnsberger*, és *Scheurer*, mind hárman erős Jakobinusok. Más napon ezek *Königsteinba*, a' Frantzia foglyok pedig *Weselbe* vitettek által. Ugyan a' megnevezett napon 100 mindenféle hadi eszközökkel meg terheltetett Berlinből való táborig szekerek mentenek azon által, a' Prussiai seregekhez. A' Bingeni véres tsatában *Eben* huszár Generálnak fia, egygy ifjú hadnagyotska el válván a' regimentől, bé vágott az ellenség közzé, a' ki körül vétetvén a' Fr. lovasok által, két meg lehető vágást kapott a' fején, és bizonyosan ott kellett vólna nékie ifjú éltét el vesztetni, ha *Hompesch* fő Strázsa-mester segítségére nem ment vólna. De ez a' vitéz tizt az ellenség közzé ugratván, megmentette az ifjú *Ebent* az haláltól, de maga is kemény sebet kapott jobb karján. Mind ketten *Kreutznachba* vitettek kapott sebeiknek gyógyítására.

Aprilisnek 4. napján, dél után két órakor Wormátziába érkezett a' Fels. Prussiai király, holott rend kívül való öröm, és harangok zugása között fogadtatott. A' lovas polgárság kisírte bé ő Felségét a' városba, midön lováról le szállott vólna, 12 szép ifjú léányok menvén eleibe, egy koszorút, és egygy szép köszöntő verset nyújtottanak néki bé. Elsöben is a' fő templomba ment a' király. Más nap jó reggel Frankenthalba kotsikázott, de onnan estére ismét vissza ment Wormatziába. Aprilisnek 10. napján, a' Prussiai korona örökössel *Fridrik* Printzel, és a' Brunsvigiai uralkodó hertzeggel *Ferdinándal* Manhejmba a' Palatinatusi választó Fejedelemnek lakó városába utazott. Itten is illendő tiztelettel és örömmel fogadtatott. A' városba lett bé menetelekor háromszor adott a' benn lévő katonaság salvét, az ágyúk pedig sokáig harsogtak. Oggersheimig mentenek eleibe a' Biponti hertzeg és *Maximilián* Palatinatusi Gróf. A' választó fejedelem lakó

palotájában ebédelt a' király és a' jelenlévő fejedelmek. Ötven fogásból állottak a' jóféle ízű eledelek. Ebéd után a' vár ritkaságait szemlélte meg ő felsége, estére a' theátrumba ment, onnan pedig az áll-ortzás redútra, de ottan sokáig nem múlatott. Következett napon a' várnak minden erősegeit meg szemlélte, dél előtt a' katonai parádára ment, és egész meg elégedéssel szemlélte a' katonáknak fegyverben való gyakoroltatásokat.

Aprilisnek 11-ik napján tartatott Regensburg városának hódolása, a' lakosok közönséges helyen esküdtenek meg a' N. Birodalom fejének, a' Római Tsászárnak hűségére. A' Tsászári Principal Commissarius *Thurn-Taxis* herzeg viselte a' Tsászár képét, és óltalmokra való mindenkori készségről bizonyosokká tette őket. Igen jeles pompa között ment ezen bé vett szokás végbe, az egész város örömbé vólt merülve, és ezer meg ezer áldásokat kívántanak mostani koronás fejekneknek *II. Ferentz* Római Tsászárnak.

Aprilisnek 12. napján Frankfortból érkezett levelekből úgy tapasztallyuk, hogy tsak nem minden napon sok Moguntziai lakosok mennek oda által, olyanok t. i. a' kiket a' Frantziák nem akarnak meg szenvedni. Ezek azt mondják, hogy Moguntziában 48 krajtzáron megyen a' téjnek pinye, és hogy a' szarvas marha húsnak szűke miatt, a' szegényebb lakosok bé sózott ló hússal élnek. A' Moguntziai választó fejedelem Aprilisnek 7-ik napján látogatására ment a' Prussziai királynak Guntersblumba, ottan ebédelt, ebéd után ismét vissza tért Höchstbe, onnan pedig Erfurtba. Hanauból 12 nagy ágyúk, az úgy nevezett 12 apostolok vitettek Frankofurtumba, mindenik eleibe 12 lovak vóltak fogva.

Frantzia Ország.

Aprilisnek 3. napján tartatott gyűlésben olvas-
tatt fel Generál *Custine* levele is, mellyben azt

jelentette, hogy ő kénytelen volt Landauba magát vissza vonni, hogy ekképen a' Rajna vize mellett fekvő Departementumot, az az Ország osztagját, annyival könnyebben védelmezhesse. Azomban két olly jó hazafiat hagyott ottan, a' kiknek tapasztalt hívségekről és vitézségekről bizonyos lehet a' N. Gyűlés, Moguntziában *Vare*, Caiselben pedig *Mennier* Generálokat.

Thuriótnak javaslására, következő pontokat határozta meg azon ülésben a' N. Gyűlés.

1. A' végzéseket tellyesítő Tanács leg ottan nevezzen *Dümurier* helyett más fő kormányozót.
2. Hogy *Dümurier* valóságos haza áruló, a' ki meg esküdött a' nemzet szabattságának eltörlésére, és a' régi despotismusnak vissza hozására.
3. Valamiut semmi rangú hadi tisztnek, úgy semmi rendbe, kárba és állapotba helyezett Előjáróknak, katonának és lakosnak nem szabad *Dümuriert* Generálnak lenni ismerni, és nevezni.
4. Minden igaz lakosnak szabad legyen ő ellené ki kelni, és a' ki ötet, vagy elevenen, vagy hóltan Párisba vijénde, annak 300,000 Livra fog jutalomúl adattatni.
5. Hogy a' N. Gyűlésnek ezen végezései, az Orzágnak minden osztagjaiban ki hirdettesenek.

Dampierre Generál, a' ki leg inkább ellene szegezte magát a' *Dümurier* titkos tanácsának és feltételének, tétettetett helyette az északi Frantzia seregeknek fő kormányozójává.

Aprilisnek 4. napján tartatott ülésben ismét egygy más levele olvastatott fel *Custin* Generálnak, mellyben minden szenvedett szerentsétlenségét *Bournonville* vólt hadi ministernek tulajdonította. Egyszermind maga szolgálatból való elbocsátatását is kérte, de meg nem nyerhette; sőt Aprilisnek 7. napján a' Mózsa vize mellett fekvő Frantzia seregeknek fő kormányozójává tétette-

tett. Ugyan ekkor választatott a' Cameracumi fő kormányozó Generál *Bouchotte* hadi miniszternek. *Marat* Párisi nevezetes újság író, a' ki már ez előtt 4 hónappal meg jövendölte *Dümuriernek* el pártolását, mind *Custine*, mind *Labourdonnois* Generálokat haza árulóknak, és *Dümurier* tzimborás társainak nevezi újság leveleiben.

Lasource-nek javaslására azt is el végzette a' N. Gyűlés, hogy minden *Dümurier* seregénél lévő hadi tiszteknek feleségeik, gyermekeik, attyok és anyyok bátorságos helyre vitettévé őriztessenek, hogy valaki *Dümurier* tselekedetét jóva hagyánda, halálra itiltessen. *Roberspiere* nagyon ki költ *Brisót* ellen, és ötet közönséges helyen *Dümurier* barátjának lenni nevezte.

Aprilis 2. napjának éjjelén el fogattatott gyanús személyek között vagynak *Devaux*, *Dümuriernek* Generál adjutánsa, *Madame Beauvais* (olvasd *Bové*) ágyasa, *Westermann* Generál és mások.

Lebrün illyetén jelentést tett Aprilisnek 2-ik napján a' N. Conventnek, hogy a' *Vilana*, és az *Alsana* (*Vilaine et Ilaine*) osztályokban fel támadott pártos embereken erőt vettenek a' patrióták, és tsuportonként hordják őket vas békókba bé zárva, kis *Britanniának* anya városába *Rennesbe*. *Montóbanban* 20 fegyveres ifjak 500 pártos emberekkel szállottak szembe, 20 embert vágtak le közülök, a' többit pedig széllyel verték és megszé üzték. A' meg fogatott pártosok között 70 esztendőös vén emberek is vóltanak, a' kik minden tartózkodás nélkül azt vallották, hogy ők azon tartománynak tüzzel, vassal való pufztítására, és a' patriótáknak meg ölésekre mentenek oda, és mivel vallások mellett fogtanak fegyvert, semmi halálnak nemétől nem rettegnek, minden szempillantásban készek élteknek fel áldozására. A' *Doli* kerületben (felső *Britanniának* égyik részében) maga ez a' kerületetsbe 200 embert állit ki a' köz társaság hadi seregének öregbitésére. — Az illyen hirekkel igyekeznek a' N. Gyűlés tagjai a' népet vakítani.

Aprilisnek 5. napján néhány Ryfselből és Valenciennesből Párisba érkezett levelek olvastattak fel a' N. Gyűlésben, mellyeknek tárgya *Dümurier* tábora és tselekedete vala. *Lasource*-nek javaslására a' végeztetett el, hogy egy olly értelmű Patens küldetett a' Fr. táborhoz a' nemzet képében, melly által el vonattatna a' katonáknak szivek *Dümuriertől*. Végbe ment. Ugyan ekkor határozott az is meg, hogy néhány fogságba esett N. Birodalombeli hertzegek, és Gr. *Clairfait* hadi Tármasternek két atyafia Párisba vitettefsenek, és soha addig szabadon ne bocsátassanak, valameddig Pr. *Koburg* visza nem küldi a' *Dümurier* által el fogattatott, hadi ministert *Bournonvillét* és társait s. a. t. Estéli ülésben először is egy Valenciennesből küldetett levél nyitott fel, mellyben azt jelentette az oda küldetett nemzeti biztos, hogy a' Ts. K. seregekhez által szökött Fr. katonák, ismét tsupportosan térnek a' Fr. zászló alá visza; hogy *Dümuriert* egy batalion gyalogság üzte, és bizonyosan el is fogta volna, ha ő egy vízbe nem ugratott, és úzás által meg nem mentette volna magát kezeztől; hogy hadi butorának egy részét ugyan még is el fogták, melly között sok gyanús levelek találtak, hogy a' *Dümurier* széllyel oszlott, de apródonként ismét öszve gyűlt serege tábori eleség nélkül szükölködik.

Aprilisnek 8. napján érkezett tudósításból, örömmel értette a' N. Gyűlés, hogy Alsátziában naponként öregbedik az önként szolgálatot vévő katonáknak száma, a' kik egyenesen *Custine* Generál ármádiájához mennek. Az alsó Rhénusi osztályok lakosainak előre meg vagyon parantsolva, hogy minden barmaikat, gabonájokat és terméseket, a' Strásburgi, Fort Louisi, Lützelsteini, és Lichtenbergi erősségekbe horgyák bé.

Erdély Ország.

Dévről illyetén levelét vettem egygy jó velem levelező kedves barátomnak. — A' múlt este, úgy mint Sz. György hava 5-dik napjának

estvéli 10 és 11 órája között, mikor némellyek már le feküvén aluttanak volna; mások pedig alunni készülnének, egy olyan nagy sebességű szélhez hasonló zúgás forma esék itt Déván, a' mellyhez hasonlót soha sem halottam, de nem is képzelhettem; és mikor a' zúgás leg keményebb volna, házam köfalai rengeni, szarvazattya ropogni, az ablakok 's még ki nyitva lévő oldalház ajtaja tsattogni kezd: az ágyam, mellybe már le fekütem, úgy mozgott, mintha valami böltsöben rengettek volna: ez föld indulás volt, és az órát elé vettem ijedtségemben, 's néztem, és tartott két minutáig. Ekkor ez a' dolog történt, hogy egy Oláné, külömben is babonás nemzetből való, már régtől fogva fenn járólag beteges lévén, azt képzelte és mondotta, hogy hozzá gonosz lelkek járnak, 's azért beteges; ő mindig leste az hozzá járó ördögöt, de ébren nem talált még soha is menni, hanem a' mint ő mondotta, aluvásában: nó már most fenn volt, még le nem fekütt volt, 's kezdődik a' ropogás, zörgés, a' föld indulás miatt: el hiszi, hogy most jö a' gonosz lélek hozzá, hánnya egymásra a' keresztet, ki szalad házából az utzára, bögni, lármázni kezd: alig tudták le tsendesíteni; már most a' félelem miatt terhesebben meg betegedett.

All - Torjáról ezt írja egy nagy érdemű Ts. K. fő Strázsa-mester úr hozzám: Másutt nem újság, de helységünkben a' köz nép egész tsudának tartja, hogy itten helységünkben egy szegény aszszonynak egy fertály órában egy fia, és két leánya született, a' kik mind hárman erős, izmos, tagos, keresztiséget ért gyermekek vóltanak, és ha rossz dajkálkodások nem lett volna, talám életben is maradtanak volna, de inkább a' rossz gondviselés, mint más accidens miatt, harmad nap múlván mind meg hóltanak. Ugyan itt *Torján* nem régiben egy aszszonynak olyan gyermeke született, a' mellynek két feje vólt egymás felett, és két nyaka. Ez is keresztiséget ért, de irtódzás vólt réá nézni.

Doct. Decsy Sámuel